

Tízéves a középiskolai kollégiumi mozgalom

Tízéves a szocialista középiskolai kollégiumi mozgalom. Ebből az alkalomból dr. Fekete József, a Művelődésügyi Minisztérium közoktatási főosztályának vezetője elmondotta:

Jelenleg csaknem 300 középiskolai bentlakásos intézet működik az országban. Ezeknek több mint 90 százaléka az utóbbi 10 esztendőben szocialista kollégiummá vált. A kollégiumok ma már az iskolai munka hatékony kiegészítői, az ifjúsági mozgalmi tevékenység bázisai, s különösen a fizikai dolgozók tanulmányilag hátrányos helyzetben levő gyermekeinek nevelésében szereztek érdemeket. Örömmel nyugtáz-

hatjuk az elmúlt 10 esztendő alatt végzett pedagógiai munkásságukat, amivel szoros összefügg, hogy diákjaik tanulmányi átlaga 4-6 tizeddel magasabb az azonos típusú iskolák tanulóinak átlagánál.

Bebizonyosodott, hogy a hátrányos helyzetű munkásparaszt tanulók felzárkóztatásának jó eszközei a szocialista kollégiumok. Ezt igazolja az is, hogy a gimnáziumokban tanuló kollégisták 40-50 százalékát — sőt egyik-másik intézetből 60-70 százalékát — veszik fel felsőoktatási intézménybe. A szakközépiskolások közül is nagyobb százalékarányban kerülnek be kollégisták a felsőoktatásba.

Elutazott hazánkból Nguyen Thi Binh asszony

Látogatása Kállai Gyulánál

Kállai Gyula, az MSZMP Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke csütörtökön délelőtt a Parlamentben fogadta Nguyen Thi Binh asszonyt, a Dél-vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának külügyminiszterét, aki baráti látogatáson tartózkodik hazánkban, s a kíséretében levő dél-vietnami személyiségeket. A baráti légkörben lezajlott látogatáson jelen volt Péter János külügyminiszter és Le Huu Van, a Dél-viet-

nami Köztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője.

Nguyen Thi Binh asszony, a Dél-vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának külügyminisztere, aki Péter János külügyminiszter meghívására négy napos baráti látogatást tett hazánkban, a kíséretében levő dél-vietnami személyiségek társaságában csütörtökön a késő délutáni órákban Budapestre Párizsba utazott. Búcsúztatására a Ferihegyi repülőtéren megjelent Péter János külügyminiszter, továbbá a Külügyminisztérium több vezető beosztású munkatársa. Ott volt Le Huu Van, a Dél-vietnami Köztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője és Hoang-Luong, a Vietnami Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete, valamint a két nagykövetség több munkatársa. (MTI)

Értékek helyben

Nemrégiben, egyikén azoknak a vitáknak, amelyek Szeged felgyógyuló szellemi életével foglalkoztak, egyrészt tárgyilagosságot, másrészt dokumentálva is ezt a fejlődést, felszólalt egyik kulturális intézményünk vezetője, aki nagyon rövid ideje, hónapokban számotartathatóan él és dolgozik Szegeden. A felszólaló kissé csodálkozó rezignáltsággal mondta el, hogy tapasztalatai szerint a szegediek sokszor ridegen fogadják saját művészeti életük teljesítményeit, s még ha ez a teljesítmény jelentősebb is az átlagnál, nem egyszer arra hivatkoznak, hogy másutt, a fővárosban, esetleg idegenben, van ennél jobb, rangosabb és értékesebb produkció. Hiányzik Szegeden a helyi értékek szeretete — foglalta össze mondanivalójának lényegét a felszólaló.

Új szem jobban lát; aki nagyon régen él itt, annyira hozzászokott már a körülményekhez, hogy a mások számára esetleg feltűnő és kirívó jelenségeket nem veszi észre. Erdemes hát ezért annak a véleményre figyelni, aki nemrég jött a városba, s friss szemmel nézi életünket. Annál inkább érdemes, mert ahhoz hasonló, amit az idézett felszólalás tartalmazott, a régi városiakok is gyakran láthattak, tapasztalhattak. Igen, jó ez, amit ez vagy az a másik szegedi produktum — hallhatjuk gyakran —, de mi ez ahhoz képest, amit tavaly láttam Moszkvában, Londonban, Budapestben...

Nem lényeges most, hogy sokszor kiderül, az ilyenféle vélemények mögött, nem személyes élmény húzódik meg, hanem egy aprócska újsághír; az illető semmit sem látott Moszkvában, Londonban, vagy Budapestben, hanem mindössze olvasott valamiről. Mégse lényeges ez, mert igen sokan vannak, akik csakugyan személyes élmények alapján tehetnek és tesznek is összehasonlításokat, s ebben az összehasonlításban csaknem mindig az a produkció a rangosabb, értékesebb, amelyik nem szegedi.

Talán nincs is ezekben példákban semmi különös túlzás. Valóban nem nehéz elképzelni olyan balettprodukciónál, zenekari estet, képzőművészeti kiállítást, színházi premiert, amely jobb Londonban, Párizsban, Moszkvában vagy Budapestben, mint Szegeden; az okokat sem kell magyarázni. Nem is az a kérdés, hogy ott jobb-e, még akkor sem, ha nyilvánvalóan nem minden és nem mindig jobb ott. Az az igazi kérdés, hogy ha már így van, mit tegyünk, mit csináljunk mi, szegediek. Ne járjunk itt színházba, ne olvassuk a helyi írók műveit, ne nézzük meg a szegediek festményeit, szobrait, mert valahol másutt — esetleg elérhető közelségben — érdekesebbet, izgalmasabbat kapunk talán?

Senkit nem akarunk arra rábeszélteni, hogy szeresse az értéktelent, senkit nem akarunk arra ösztönözni, hogy valamit pusztán azért, mert helyi, mert szegedi, mert idevalósi — tényleges értékétől függetlenül — lelkesedéssel és izgalommal fogadjon. Viszont mindenkit óvni szeretnénk attól, hogy ki-

zárólag csak az értékre, az esetleg nem is valódi, hanem csak divatos értékre figyeljen. Aki Szegeden él, kulturális igényeinek — legalább jelentős részben — csak itt áldozhat, s ha nem érdekli mindaz, ami itt történik, ő maga lesz szegényebb. Ha valaki nem jár Szegeden színházba, hangversenyre, tárlatra, akkor veszít, méghozzá értékeket veszít, mert Szeged — az esetleges ellenkező véleményekkel szemben — igenis produkál jelentős értékeket. Hivatkozhatunk a mindenki által ismert példára, a szegedi operára, amely vitathatatlanul európai színvonalú.

De nem erről akarjuk most meggyőzni az olvasót, hanem arról, hogy saját érdekében szeretnie kell kulturális életünk helyi produktumait. Szeretnie kell — de mit jelent ez? Már mondtuk, semmiképpen sem az értéktelen elfogadását, kiküldetését értékké. A szeretet ez esetben érdeklődést, törődést, szemlélődést jelent. A kulturális élet ugyanis általában, a művészet pedig különösen nem bírja elviselni a rideg közönyt, a közömbösöket. De nem tömjenezésre van szüksége, hanem érdeklődő tudomásulvételeire. Arra, hogy ne légüres térben szülessenek alkotásai, hanem a közönség várakozó érdeklődésének meleg légkörében; ilyen helyzetben a művészet a szigorú kritikát nemcsak elviseli, hanem egyenesen igényli is.

Példát mondhatunk erre; a Sajtóház művészklubját. Annak idején a Délmagyarország kulturális rovata kezdeményezte és hozta létre ezt a klubot — elnézést, hogy saját magunkról beszélünk, de a példa nagyon szemléletes —, s amióta megvan, a szegedi képzőművészeti élet vitathatatlanul elevenebb, izgalmasabb. A művészek jobban érzik, hogy közönségnek alkotnak, hogy munkájukra csakugyan szükség van, méghozzá nem általában, hanem itt és most, Szegeden. A klub él és dolgozik, de a kritika az alkotások, a produktumok irányában ezzel egyáltalán nem lett elnézőbb, sőt... — aki olvassa a Délmagyarországot, tudja, hogy ez igaz. A művészek nem is fájallják ezt a kritikát, inkább az eleven klubéletnek örülnek, s ez a jó légkör biztosan hatással lesz majd az alkotások minőségére, értéklére is. Nem úgy persze, hogy a klub majd „megfesti” a szegedi iktörök képét, hanem az eleven közönség-érdeklődés következményeként.

Szóval a művészek nem elnéző kritikát várnak szeretet címén, hanem intenzív törődést. Ezt várják a festők, a színészek, az operanékesek és az írók egyaránt. S ez a törődés feltétlenül és szükségszerűen jobb produktumokat szül majd, mert minden művészt arra ösztökél, hogy képességei legjavát nyújtsa. Ha csak a legnagyobb értékeket vennénk tudomásul, cikázunk* kellene a világban. Ugyanis nemcsak a szegedinél, hanem a budapestinél, a londoninál, a moszkvainál, a párizsinál is van egyedeiben értékesebb, jobb — másutt. Erre a cikázásra azonban nincs módunk. Ezért is kell többet törődnünk a helyi értékekkel. Mert vannak ilyenek, méghozzá nem jelentéktelenek, s ha tényleg érdeklődünk irántuk, biztosan lesznek még jobbak is, izgalmasabb tárlatok, feszültebb színházi esték, rangosabb koncertek és jobb olvasmányok.

Ókrös László

Tudományok és találmányok

Szakcikk, dolgozatok, előadások hosszú sora sejteti, milyen sokirányú tudományos munkát fejt ki dr. Mészáros Lajos, a József Attila Tudományegyetem alkalmazott kémiai intézetének adjunktusa. Nemcsak hazánkban, *külföldön is visszhangja van* tudományos publikációinak, sok országot megjárta már a meghívások nyomában, hogy ismertesse kutatásait az érdeklődőkkel. S ugyancsak sok országból érkeztek érdeklődők a szegedi Mészáros-laborba is.

A tudós kutatásainak fontos eredményei azok a találmányok, amelyekkel az intézet adjunktusa az évek során az ipart gazdagította. Olyan találmányok ezek, amelyekre szükség van a hazai iparnak, olyanok, amelyeket külföldön is hasznosítanak, illetve hasznosítani szeretnének. S nem kell külön kommentár ahhoz, hogy ezek a *gyakorlatban jól kamatozó elgondolások ma-napság aranyat érnek*. Az adjunktus munkássága kitűnő példát szolgáltat arra, hogyan lehet termővé érlelni, fontos ipari tényezővé tenni a magas tudományok legújabb eredményeit.

Nézegetem a lajstromot. Tizenöt találmánya van hazai forgalomban, ugyanannyi külföldön is.

— Melyik volt az elsőszülött?

— A furán előállítása fufurából. Tíz esztendővel ezelőtt.

A név ugyan eléggé furán hangzik, viszont annál szorosan cseng, hogy az évek során egész találmánycsalád fejlődött ki belőle. E találmányok egyikét a laborfelszerelések gyára bemutatta egy moszkvai kiállításon is. Az ottani szakemberek véleménye a lehető legjobb volt a piroforos fémeken keresztül előállított furánról; ennek alapján 160 millió forint értékben vásároltak is belőle. Jelenleg is gyártják ezeket a katalitikus laboratóriumokat.

Folyamatos kémiai reakciók, kémiai technológiák — így nevezik szaknyelven azt a területet, amelyre Mészáros Lajos kutatásai összpontosulnak. Mint elmondja, sok tudományos célkitűzését megvalósítva most a gyakorlati alkalmazást tekintő fő céljának. Szeretné, ha alkotásainak minél több helyen, minél nagyobb mértékben látnák hasznát.

— A BNV találmányi pavilonjában találkoztam idén az Ön keje-reaktorával. Mi a jelentősége ennek a találmánynak?

— Finom kolloidok előállításához jelenleg ez a leggyorsabb keverő, kitűnően használható például kon-

zervgyárakban. De még sok területen — a kenőcs előállításától a festék készítéséig — jól alkalmazható. Az Országos Találmányi Hivatal a közelmúltban adta meg rá a szabadalmat.

Nagy a vendégjárás az aranyjelvényes felfalálónál. A héten egy szovjet küldöttség látogatott Szegedre, a Mészáros-laborba. Az utóbbi években olyan eljárást sikerült itt kidolgozni, amellyel különleges tisztasági fémek készíthetők, ezeket pedig a műanyaggyártásban lehet hasznosítani. A szovjet tudósküldöttség azért jött Szegedre, hogy a kölcsönös műszaki együttműködés keretében ezeket a kutatási eredményeket tanulmányozza.

Decemberben *ismét útra készül* dr. Mészáros Lajos, egy nyugatnémet cég hívta meg. Fémporlasztókkal légmentes hidrálókatalizátort sikerült előállítani, s ez a téma nagyon érdekli őket. Tehát amilyen mozgalmas napok voltak eddig, olyan *mozgalmasak* következnek ezután is. Előadások, cikkek,

tudományos dolgozatok, *Újabb kutatások*. És bízunk benne, újabb eredmények, s újabb találmányok is.

S. M.

Rendezni kell a közös vállalkozások működésének jogi feltételeit

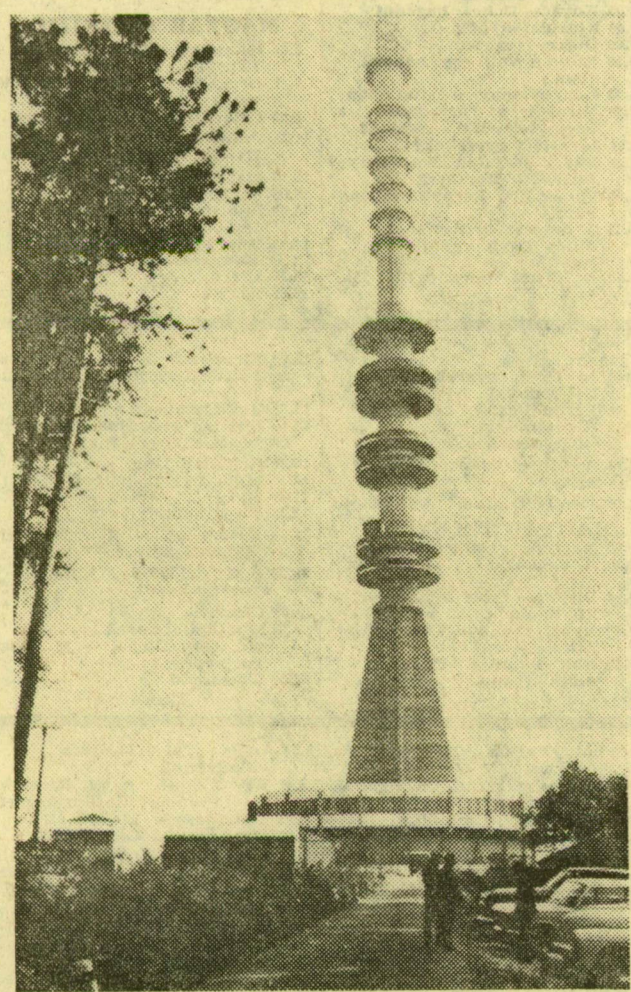
A Magyar Tudományos Akadémián csütörtökön folytatta tanácskozását a mezőgazdasági termelőszövetkezeti jogi konferencia. Dr. Soós Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes a témával kapcsolatban nyilatkozott.

— A szövetkezeti mozgalom jogalkotását tovább kell fejleszteni, ellenkező esetben nem érvényesülhetnek kellőképpen azok a közgazdasági

lehetőségek, amelyeket az új gazdaságirányítási rendszer biztosít. Főképpen az okoz gondot, hogy az állami vállalatok és a szövetkezetek társulásánál a tulajdonjogi és a közgazdasági rendszer nincsen kellőképpen egyeztetve. Így például eltérő a vállalatok és a szövetkezetek vezetőinek a tulajdon fölötti rendelkezési joga és az állami támogatási, valamint az árrendszerben is különbségek vannak. A két félre más és más közgazdasági feltételek érvényesek; nagyrészt ebből ered, hogy lassan jönnek létre a kooperációs vállalkozások.

— Sokszor éppen emiatt fejlődik a kívántnál lassabban a tsz-ek melléküzemi tevékenysége. Ezen a téren nehéz előbbre lépni: a tsz-ek anyagi lehetőségei korlátozottak, nagyobb beruházásokra általában csak közös vállalkozásokkal, az állami vállalatok lehetőségeinek hasznosításával együtt nyílna lehetőség.

— Mielőbb meg kell alkotni azt a jogszabályt, amely lehetővé teszi, hogy ne csak azonos, hanem egyes vállalkozások is alakulhassanak, például állami vállalat és tsz részvételével. A jogi problémákat várhatóan a jövő év első felében megnyugtató módon tisztázzák majd.

ÉPÜL AZ ÚJ TV-TORONY. A kelet-nyugati mikroánc utolsó — nyugati láncszeme — a 135 méter magas tv-torony építése rövidesen befejeződik Sopronban. Az URH normál és színes televíziós közvetítések, valamint az első lépésben 480 egyidejű telefonbeszélgetésre alkalmas berendezés monumentális vasbeton tornyát december végén adják át az építők.

Újabb lehűlés

Amennyivel melegebb volt szerdán a hőmérséklet az évszaknak megfelelő átlagnál Nyugat-Európában, annyival maradt alatta Közép-Európában.

A kilátások a továbbiakban sem túlságosan biztatók. A Központi Meteorológiai Intézet hétfőig terjedő távolabbi előrejelzése szerint ugyanis a legalacsonyabb hajnali hőmérsékletek eleinte mínusz 1 és mínusz 10, később mínusz 9 és mínusz

14 fok között, a legmagasabb nappali hőmérsékletek előbb plusz 1 és mínusz 4, majd mínusz 2 és mínusz 7 fok között lesznek. Jön tehát az újabb lehűlés. Öt millimétert meghaladó csapadék az ország területének 60 százalékán várható.

PÉNTEK,
1969. DECEMBER 5.

DÉLMAGYARORSZÁG 3